

Inventarisatie onderwijs op een andere locatie dan de school

Offerte voor Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rotterdam, 7 januari 2015

Inventarisatie onderwijs op een andere locatie dan de school

Offerte voor Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rotterdam, 7 januari 2015

Over Ecorys

Met ons werk willen we een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijke thema's. Wij bieden wereldwijd onderzoek, advies en projectmanagement en zijn gespecialiseerd in economische, maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkeling. We richten ons met name op complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken en bieden opdrachtgevers in de publieke, private en not-for-profitsectoren een uniek perspectief en hoogwaardige oplossingen. We zijn trots op onze 85-jarige bedrijfsgeschiedenis. Onze belangrijkste werkgebieden zijn: economie en concurrentiekracht; regio's, steden en vastgoed; energie en water; transport en mobiliteit; sociaal beleid, bestuur, onderwijs, en gezondheidszorg. Wij hechten grote waarde aan onze onafhankelijkheid, integriteit en samenwerkingspartners. Ecorys-medewerkers zijn betrokken experts met ruime ervaring in de academische wereld en adviespraktijk, die hun kennis en best practices binnen het bedrijf en met internationale samenwerkingspartners delen.

Ecorys voert in Nederland een actief MVO-beleid en heeft een ISO14001-certificaat, de internationale standaard voor milieumanagementsystemen. Onze doelen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering zijn vertaald in ons bedrijfsbeleid en in praktische maatregelen gericht op mensen, milieu en opbrengst. Zo gebruiken we 100% groene stroom, kopen we onze CO₂-uitstoot af, stimuleren we het ov-gebruik onder onze medewerkers, en printen we onze documenten op FSC- of PEFC-gecertificeerd papier. Door deze acties is onze CO₂-voetafdruk sinds 2007 met ca. 80% afgenomen.

ECORYS Nederland B.V.
Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

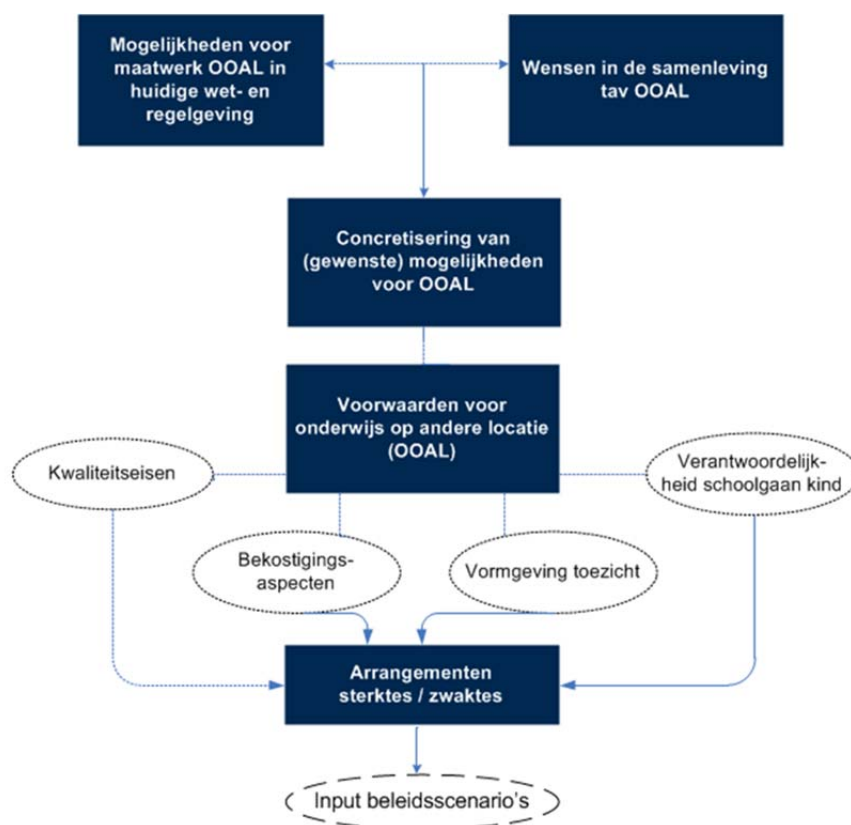
W www.ecorys.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Offerteverzoek	8
1.3 Aanbod van Ecorys	9
1.4 Leeswijzer	9
1.5 Inleiding	11
1.6 Focus in onze aanpak	11
1.7 Analyse kader	13
1.8 Consequenties voor onze aanpak	14
1.9 Resultaat	15
2 Plan van aanpak	17
2.1 Inleiding	17
2.2 Start en verkenning	17
2.3 Deskresearch	18
2.4 Veldwerk	19
2.5 Validering en rapportage	22
3 Planning en organisatie	25
3.1 Projectorganisatie	25
3.2 Projectteam	25
3.3 Planning	26
3.4 Communicatie	27

Samenvatting

Het ministerie verzoekt om een offerte voor een inventarisatie van de mogelijkheden (bij wet- en regelgeving) voor en wensen bij verschillende groepen in de samenleving om maatwerk te leveren aan kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is. Deze inventarisatie moet leiden tot een overzicht van de mogelijkheden en voorwaarden voor onderwijs op een andere locatie (door ons afgekort tot: OOAL) dan de school en een analyse van de relatieve sterktes en zwaktes daarvan. Het ministerie wil de uitkomsten van het onderzoek gebruiken voor de ontwikkeling van enkele beleidscenari'o's. Op hoofdlijnen ziet het onderzoek er als volgt uit.

Op basis van een grondige analyse van bestaande wet- en regelgeving, een inventarisatie van de jurisprudentie, bestaande vrijstellingspraktijken, interviews met stakeholderorganisaties en een verkenning van buitenlandse voorbeelden komen wij tot een gefundeerde analyse van de wijze waarop en de voorwaarden waaronder ia maatwerkonderwijs tegemoet gekomen kan worden aan de wensen die er bestaan voor onderwijs op een andere locatie dan de school.

Voor deze opdracht gaat Ecorys de samenwerking aan met Prof. Mr Pieter Huisman, Bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht Erasmus School of Law (Erasmus Universiteit Rotterdam). Hij maakt als senior-onderzoeker deel uit van het kernteam en zal op substantiële wijze bijdragen aan de uitvoering van het onderzoek. Daarnaast bestaat het team uit ervaren onderzoekers die ruime ervaring hebben in het uitvoeren van onderzoek voor het ministerie.

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De Leerplichtwet is een van de fundamenteën van het Nederlandse onderwijssysteem. Met de leerplicht zorgt de overheid ervoor dat het recht op onderwijs wordt geëffectueerd.¹ Ouders hebben de taak om hun kinderen naar school te laten gaan, leraren om te onderwijzen en de overheid om (goed) onderwijs beschikbaar te stellen. Het opleggen van verplichtingen is een manier om de rechten van, in dit geval, kinderen veilig te stellen.² Hiermee wordt gewaarborgd dat jongeren in Nederland aan het onderwijs kunnen en zullen deelnemen om (uiteindelijk) zo goed mogelijk te worden toegerust met kennis en vaardigheden, die zij nodig hebben om een zelfstandige plek in de samenleving te verwerven.

Hoewel de Leerplichtwet een generieke strekking heeft die alle leerlingen in Nederland betreft, zijn er specifieke situaties waarin vrijstellingen van de leerplicht mogelijk zijn. Het kan dan gaan om een *vrijstelling van de inschrijvingsplicht* (artikel 5 onder a, b of c), ofwel om een *vrijstelling van geregeld schoolbezoek* (artikel 11, in het bijzonder artikel 11 onder d en g).

De laatste jaren is er veel aandacht geweest voor vrijstellingen van de Leerplichtwet. Allereerst omdat er een substantiële groei van het aantal vrijstellingen op basis van richting bezwaren (5 onder b) heeft plaatsgevonden. Tussen de schooljaren 2000/2001 en 2012/2013 is het aantal vrijstellingen toegenomen van 94 tot 470. Er zijn dus steeds meer kinderen die thuis worden gehouden van school waarvan onbekend is of zij onderwijs krijgen en zo ja, wat de kwaliteit van dat onderwijs is.

Ook is de politieke aandacht gegroeid voor de groep kinderen en jongeren met een vrijstelling 5 onder a die leerbaar zijn, maar onverhoopt geen onderwijs ontvangen. In 2012/2013 bedroeg het aantal vrijstellingen op deze gronden 3.840. Eén van de doelen van passend onderwijs is om meer ruimte te creëren voor individueel maatwerk, waarmee het aantal vrijstellingen op basis van artikel 5 onder a kan worden verminderd. De per 1 augustus ingevoerde wet- en regelgeving rondom passend onderwijs biedt mogelijkheden hiervoor. Desondanks zijn er geregeld signalen uit het veld met de vraag om meer maatwerk.

Naast de toename van het aantal vrijstellingen en de roep om meer maatwerk, is het voor betrokkenen niet altijd duidelijk hoe de verschillende vrijstellingsartikelen geïnterpreteerd moeten worden. Aan de ene kant is het bijvoorbeeld nodig dat leerplichtambtenaren de mogelijkheid hebben om maatwerkoplossingen te bieden, maar aan de andere kant moet dit niet leiden tot willekeur. Dit geldt bijvoorbeeld voor de mogelijkheid om vrijstellingen te verlenen aan ouders die met hun kinderen op wereldreis willen gaan. Hierin blijken regionale verschillen op te treden; de ene leerplichtambtenaar gaat hier soepeler mee om dan de andere.³

Aanleiding onderzoek

In het Kamerdebat over artikel 23 Grondwet van 28 september 2014 heeft de Tweede Kamer een brede wens geuit om te inventariseren welke mogelijkheden de wet- en regelgeving biedt om maatwerk te leveren aan individuele kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of

¹ Inspectie van het Onderwijs, *Staat van het onderwijs*, 2008

² Vrooman, J.C. (2009). Rules of relief. Institutions of social security, and their impact. The Hague: The Netherlands Institute of Social Research, geciteerd in Lex Herweijer en Monique Turkenburg (2009).

³ Zie bijvoorbeeld Mommers en Lubberman (2013), *Vrijstellingen onder de loep. Een onderzoek naar de praktijk rond artikel 5 onder a en 11 onder g van de Leerplichtwet 1969*. ITS, Nijmegen.

gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is.⁴ Tevens wilde de Kamer weten hoe zicht dit verhoudt tot de wensen die op dit punt bij verschillende groepen in de samenleving leven. Daarbij stond voor alle Kamerleden het recht op onderwijs voor alle kinderen voorop.

In het debat rond de begrotingsbehandeling is tevens een motie aangenomen die specifiek vraagt om maatwerk voor de groep 'leerbare thuiszitters' (Kamerstuk 34000-VIII-35). De motie verzoekt om het verkennen van de mogelijkheden tot aanpassing van de leerplichtwet en de mogelijkheden voor financiering van het onderwijs voor deze groep kinderen.

De kinderombudsman stelde in 2013 in het rapport *Van leerplicht naar leerrecht* dat voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften afgeweken zou moeten kunnen worden van de verplichting tot fysieke aanwezigheid op school, waardoor (combinaties met) alternatieve vormen van onderwijs wettelijk zijn. In zijn reactie stelde de staatssecretaris dat de regel van schoolplicht gehandhaafd zou moeten worden, en dat slechts bij uitzondering tijdelijk daarvan kan worden afgeweken. Bij gewichtige omstandigheden [in de zin van artikel 11 onder g Lpw] is sprake van buiten de wil van de leerling of ouders/verzorgers gelegen omstandigheid, denk bijvoorbeeld aan een kind met een angststoornis. Het kind blijft in deze situaties wel ingeschreven op een school. Deze school blijft dus ook verantwoordelijk voor het onderwijs. In overleg met de school en ouders kan de leerplichtambtenaar onderzoeken of het kind tijdelijk onderwijs thuis kan volgen waarbij de inzet is volledige terugkeer naar school⁵. In antwoord op Kamervragen blijkt dat de juridische afspraken van deze (tijdelijke) vorm van onderwijs thuis of op afstand gebeurt via individuele maatwerkafspraken, in de vorm van contracten, waarbij de 'inspecteur bijzondere opdrachten' is betrokken (Kamervragen 3 juli 2013 Smaling en Van Dijk). De zorgplicht van scholen in het kader van passend onderwijs zou het aantal thuiszitters moeten terugdringen en de samenwerkingsverbanden zouden beter in staat moeten zijn om dit maatwerk te leveren.

In de kamerbrief 'Inventarisatie onderwijs op een andere locatie dan de school' heeft de staatssecretaris toegezegd te inventariseren onder welke voorwaarden onderwijs op een andere locatie dan de school mogelijk gemaakt kan worden (Kamerstuk 31135-49). Met de inventarisatie geeft de staatssecretaris tevens uitvoering aan de motie Ypma om oplossingen te vinden voor kinderen die niet in staat zijn om fulltime op school onderwijs te volgen (Kamerstuk 34000-VIII-35).

1.2 Offertezoek

Het ministerie verzoekt om een offerte voor een inventarisatie van de mogelijkheden (bij wet- en regelgeving) voor en wensen bij verschillende groepen in de samenleving om maatwerk te leveren aan kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is. Deze inventarisatie moet leiden tot een overzicht van de mogelijkheden en voorwaarden voor onderwijs op een andere locatie dan de school en een analyse van de relatieve sterktes en zwaktes daarvan.

Doel van het onderzoek

Het onderzoek moet inzicht geven in de wensen en mogelijkheden om maatwerk te bieden voor individuele kinderen wanneer onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet wenselijk of mogelijk is.

⁴ Dit kan gaan om kinderen met een ziekte of beperking, maar ook om kinderen voor wie nu mogelijkheden zijn op bijvoorbeeld het terrein van topsport.

⁵ TK 2012/14 31 497, nr. 100, p.2

Het doel van het onderzoek is:

- te inventariseren welke mogelijkheden de wet- en regelgeving nu biedt om maatwerk te leveren aan individuele kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is;
- te inventariseren welke wensen op dit punt bij verschillende groepen in de samenleving leven;
- op grond van deze inventarisatie te komen tot mogelijkheden en voorwaarden voor onderwijs op een andere locatie dan de school en te analyseren welke sterktes en zwaktes deze kennen (bijv. SWOT-analyse).

Uit de offerte-aanvraag van het ministerie spreekt nadrukkelijk de wens om, naast een gezaghebbende verkenning over de juridische reikwijdte en de interpretatie van het huidig kader, voor een duidelijk handvat voor verschillende beleidsscenario's rond onderwijs op maat, anders dan in onderwijsinstellingen. Met de voorliggende offerte geven wij hier op een gefundeerde wijze invulling aan.

1.3 Aanbod van Ecorys

Ecorys heeft een sterk track record op het terrein van onderwijsonderzoek. Ecorys is voor OCW in 9 percelen van de raamovereenkomst Beleidsgerichte onderzoeksopdrachten 2012 vertegenwoordigd.

Voor de voorliggende opdracht zijn in het bijzonder de volgende referenties van Ecorys relevant:

- [De leerplichtfunctie in Nederland. Onderzoek naar invulling van de leerplicht door gemeenten \(2010\)](#)
- [Vrijstelling van inschrijving \(leerplichtwet\) en BRON \(2010\)](#)
- [MKBA Verlenging kwalificatieplicht \(2013\)](#)
- [Ontheffing Kwalificatieplicht Rotterdam-Zuid \(2013\)](#)
- [Quickscan inzet vsv-instrumenten \(2013\)](#)
- [Leerling stromen en de gevolgen van Focus op Vakmanschap in: onderzoek naar risicjongeren in het Rotterdamse onderwijs \(2013\)](#)
- [Monitor ouderbetrokkenheid in po, vo en mbo, Tweede meting \(2012\)](#)
- [MKBA Voortijdige schooluitval \(2009\)](#)
- [Good practices Loopbaanoriëntatie VSV \(LOB\) \(2008\)](#)

Voor deze opdracht gaat Ecorys de samenwerking aan met Prof. Mr Pieter Huisman, Bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht Erasmus School of Law (Erasmus Universiteit Rotterdam). Hij maakt als senior-onderzoeker deel uit van het kernteam en zal op substantiële wijze bijdragen aan de uitvoering van het onderzoek. Met Pieter Huisman heeft Ecorys zich verzekerd van een zeer ervaren jurist die met kennis van zaken de wet- en regelgeving aangaande onderwijs op een andere locatie kan analyseren en een sterke sparringpartner is voor OCW aangaande de afweging van de verschillende arrangementen. Het volledige projectteam wordt nader voorgesteld in hoofdstuk 4 van deze offerte.

1.4 Leeswijzer

In het vervolg van deze offerte presenteren wij in hoofdstuk 1 allereerst onze visie op de opdracht en de accenten die in de uitvoering daarvan volgens ons nodig zijn. In hoofdstuk 2 beschrijven wij het plan van aanpak. Hoofdstuk 3 gaat over de planning, organisatie en communicatie met de opdrachtgever.

2 Onze visie op de opdracht

2.1 Inleiding

In de brief aan de Tweede Kamer van 27 oktober jl. heeft de minister, in het kader van voorliggende onderzoeksvraag, belangrijke elementen genoemd voor de inventarisatie.

Volgens de minister is de belangrijkste doelstelling van de inventarisatie

“het krijgen van inzicht in de randvoorwaarden en kwaliteitseisen die we aan een dergelijke vorm van onderwijs op een andere locatie dan de school zouden moeten stellen”.

Niet zozeer een nieuwe vrijstellingsmogelijkheid zou daarbij centraal staan, maar de mogelijkheden en opties van het toetsen van de (kwaliteit van) het onderwijs op afstand, de vraag wie toetst (inspectie of externe validering via bijvoorbeeld een keurmerk of audit) en de governance van het onderwijs (verbinding met bestaand onderwijs). Ook aspecten van uitvoerbaarheid en doelmatigheid van een mogelijke nieuwe regeling zijn mee te wegen. Bestaande (good) practices en voorbeelden uit het buitenland kunnen behulpzaam zijn bij het ontwerp van verschillende modaliteiten of arrangementen waarbij OOAL ('onderwijs op alternatieve locaties') gestalte kan krijgen.

Ons onderzoek inventariseert en verkent verschillende varianten, maar kiest daarin geen positie. Het gaat immers niet om de politiek-beleidsmatige afweging van bepaalde opties, maar om de (juridische) randvoorwaarden die van belang zijn bij het maken van een gevalideerde keuze voor de wijze waarop maatwerkonderwijs (via vrijstellingen) buiten school vorm kan worden gegeven voor verschillende doelgroepen. Daarmee geeft het rapport aan, mede op basis van een gerichte vraagstelling onder stakeholders in het veld, welke modaliteiten 'of arrangementen in dit opzicht meer of minder passen binnen het gevestigd beleid en wettelijke kaders.

2.2 Focus in onze aanpak

Een van de specifieke doelstellingen van de inventarisatie is om de mogelijkheden in beeld te brengen die de huidige wet- en regelgeving biedt om maatwerk te leveren aan kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is. Op dit punt zal het onderzoek zich richten op:

- een (historische) analyse van de bepalingen in de *Leerplichtwet* m.b.t. vrijstellingen, met name rond artikelen 5 onder a, 11g en 15 Lpw en een analyse (via desk research) van de toepassing.
- een analyse van de *sectorwetgeving* ten aanzien van mogelijk maatwerk of 'alternatieve vormen van onderwijs op afstand', en de toepassing hiervan. Zie voor voorbeeld onderstaand tekstkader.

Voorbeeld sectorwetgeving

Een voorbeeld is artikel 41 lid 2 WPO dat het bevoegd gezag de mogelijkheid biedt “op verzoek van de ouders” een leerling vrij te stellen van het deelnemen aan bepaalde onderwijsactiviteiten met uitzondering van de centrale eindtoets of de andere eindtoetsen. Het bevoegd gezag bepaalt bij de vrijstelling welke onderwijsactiviteiten voor de leerling in de plaats komen van die waarvan vrijstelling is verleend. Bezien kan worden in hoeverre deze bepaling ruimte biedt voor 'maatwerk' d.m.v. onderwijs op afstand, en in

hoeverre dergelijke bepalingen ook voorkomen in de andere onderwijssectoren (voor zover het leerplichtige leerlingen betreft).

- Tevens wordt bezien in hoeverre in *specifieke onderwijswetgeving* (historische of analoge) voorbeelden zijn te vinden over onderwijs op alternatieve locaties. Prima facie zou daarbij bijvoorbeeld gedacht kunnen worden aan voorzieningen voor leerlingen die vallen onder art. 5a Lpw en het Besluit trekkende bevolking (kinderen van mensen die werken in circussen, kermissen of binnenvaart) en de regeling van het onderwijs op zogenaamde 'time-out' of 'rebound' voorzieningen.
- Een analyse van de *lagere regelgeving* (beleidsregels of richtlijnen) van inspectie en leerplichtambtenaren ten aanzien van de toepassing van wetgeving.
- Voorts zal in kaart worden gebracht de *jurisprudentie*, die op dit punt een belangrijke graadmeter is ten aanzien van de invulling van wettelijke kaders en tevens belangrijke bouwstenen kan bevatten ten aanzien van toetsingskaders voor onderwijs op afstand.

Aandacht voor juridische kaders

De analyse en het veldwerk ten aanzien van de wensen vormen de bouwstenen voor een aantal modaliteiten of arrangementen voor 'OOAL'. Bij de toetsing van sterktes en zwaktes is het uiteraard ook van belang om de juridische kaders in beeld te brengen. Uitgaande van het recht op onderwijs in het internationale recht, en de verantwoordelijkheid van de overheid voor de kwaliteit van het onderwijs kan er op de eerste plaats een juridisch basisraamwerk geschetst worden, waarbinnen verschillende arrangementen mogelijk zijn. Verkend zal dus op de eerste plaats worden in hoeverre internationaalrechtelijke bepalingen of grondwettelijke bepalingen verplichtingen stellen voor de overheid, of juist beperkingen, randvoorwaarden opleggen, ten aanzien van het regelen van 'onderwijs op alternatieve locaties'. Een vrijstelling of (tijdelijke) ontheffing van de 'schoolplicht' kan juridisch het karakter krijgen van een vergunning, of een aanvraag waaraan voorschriften kunnen worden verbonden. Zoals bij de inleiding beschreven zijn in het kader van artikel 11 onder g Lpw (vrijstelling wegens gewichtige omstandigheden) in de praktijk ook 'contracten' gemaakt.

Aandacht voor governance, deugdelijkheid en bekostiging

Binnen het basisraamwerk is een belangrijk richtpunt ten aanzien van de modaliteiten de governance of de verdeling van juridische verantwoordelijkheden en zorgplichten voor goed onderwijs; ligt deze primair bij de ouder (thuisituatie), een andere rechtspersoon of het bevoegd gezag? Aan de hand daarvan kan ook bepaald worden wie de toelating bepaald tot de alternatieve locatie (bevoegd gezag, gemeente of inspectie).

Vervolgens zullen enkele geschetste arrangementen in kwalitatieve zin worden 'doorgerekend' op de effecten ten aanzien van de inrichting van deugdelijkheidseisen, bekostiging, inrichting van het toezicht op het onderwijs of onderwijsverstrekker (inspectie of andere, particuliere kwaliteitsborgingsinstantie) en de gouvernante.

Inspiratie kan gezocht worden bij buitenlandse voorbeelden, maar wellicht ook bij bestaande vormen van 'onderwijs op een andere locatie' (zoals onderwijs in leerbedrijven). Waar mogelijk zal ook een indicatie worden gegeven ten aanzien van het duurzaamheids- of doelmatigheidsaspect.

Onderscheid in typen OOAL

Zoals de nadere offerteaanvraag aangeeft is het van belang bij de arrangementen onderscheid te maken tussen verschillende typen 'onderwijs op alternatieve locaties' afhankelijk van het type leerling en de reden waarom de leerling op een andere locatie onderwijs volgt. Zo zal een leerling die wegens fysieke beperkingen geheel is vrijgesteld van onderwijs (artikel 5 onder a Lpw), en waar het onderwijs of de gemeente geen enkel zicht meer op heeft, van een andere orde zijn dan

leerlingen die tijdelijk, bijvoorbeeld vanwege een topsportcarrière, een half jaar in het buitenland zitten, maar nog wel ingeschreven zijn op de school. Bij 'artikel 5 onder a Lpw' leerlingen zal veeleer de zorgplicht rond passend onderwijs in beeld zijn.

Inventarisatie van wensen

Naast een inventarisatie van de juridische mogelijkheden heeft OCW met het onderzoek ook nadrukkelijk tot doel om te inventariseren welke wensen er aangaande OOAL leven in de samenleving. Het inventariseren van wensen in de samenleving zal door ons gericht plaatsvinden op basis van interviews met belangenorganisaties en een open data verzameling via internet en social media. Dit wordt nader uitgewerkt in ons plan van aanpak.

Naast de door OCW genoemde stakeholderorganisaties hebben wij een bredere groep stakeholders voor ogen, zoals de Stichting Balans (Landelijke vereniging voor ouders van kinderen met een leer- en/of gedragsstoornis), Ziezon (Landelijk Netwerk Ziek Zijn en Onderwijs), Ieder(in) (Netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte, Islamitisch Thuisonderwijs, School at Sea, Stichting NOB (Nederlands Onderwijs In het Buitenland), Onderwijsconsulenten, en College voor de Rechten van de Mens. In overleg met OCW bepalen wij welke partijen door ons worden geïnterviewd.

2.3 Analyse kader

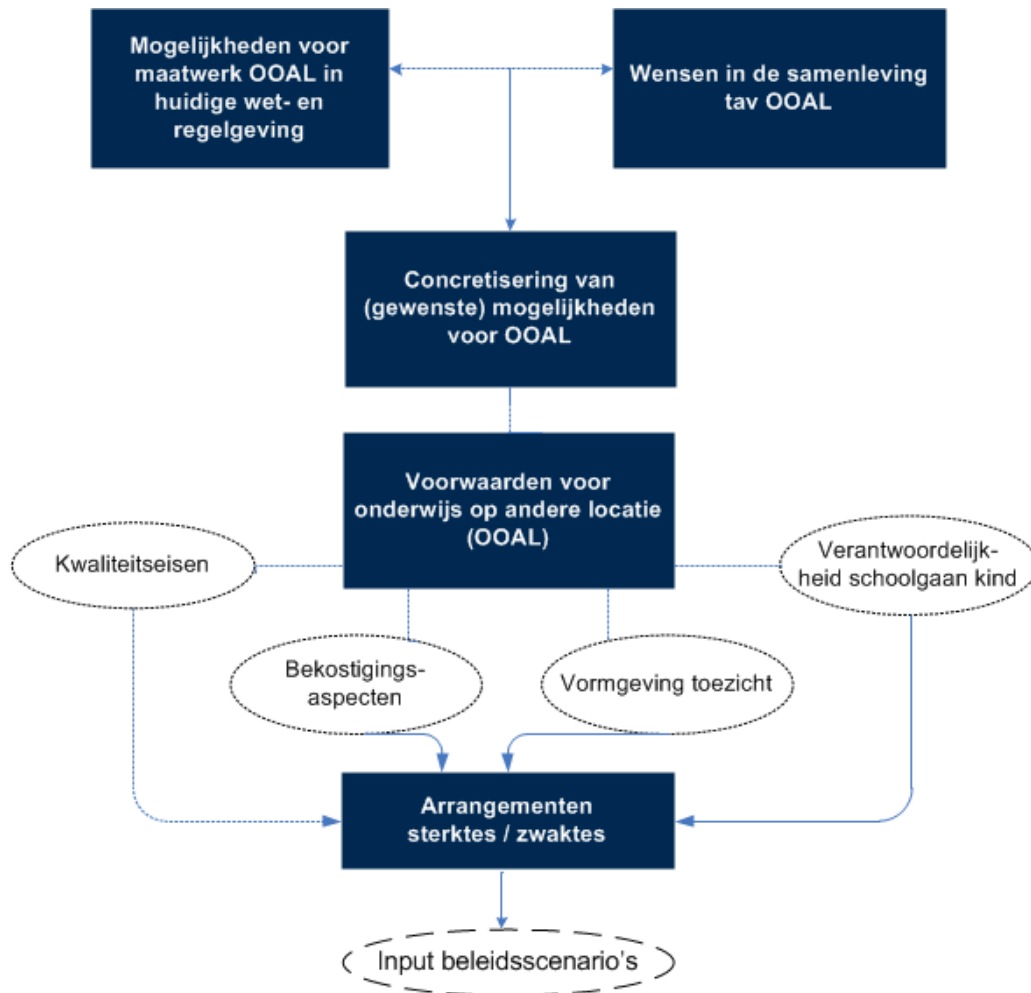
De confrontatie van deze wensen met de mogelijkheden tot maatwerk die de huidige juridische kaders bieden, geeft aanwijzingen voor de noodzaak tot juridische aanpassingen. In feite gaat het hier om een "discrepantieanalyse" van de bestaande versus de gewenste mogelijkheden, en de voorwaarden waaronder deze discrepantie via maatwerk kan worden verkleind. OCW spreekt daarbij de voorkeur uit dat eventuele nieuwe mogelijkheden voor maatwerk zo veel mogelijk gezocht dienen te worden binnen de leerplichtwet, in plaats van via een vrijstelling van inschrijving.

Figuur 1.1 schets de hoofdlijnen van het analysekader op basis waarvan de "discrepantieanalyse" tussen wensen en mogelijkheden door ons zal worden uitgevoerd. Deze analyse bestaat niet simpelweg uit het confronteren van wensen en juridische mogelijkheden, maar vereist van de onderzoekers een gedegen inhoudelijke analyse, waarbij de door OCW genoemde thematische componenten een belangrijke rol spelen. Het gaat daarbij (ten minste) om de kwaliteitseisen, bekostigingsaspecten, wijze van toezicht en de juridische verantwoordelijkheid voor het wel/niet schoolgaan van een kind. Hoewel deze componenten ook naar onze mening de hoofdbestanddelen van OOAL vormen, is het mogelijk dat hier gaandeweg de uitvoering van het onderzoek elementen aan worden toegevoegd, binnen of buiten de genoemde hoofdcomponenten. Terecht merkt OCW in de offerteaanvraag op dat de thematische componenten niet los van elkaar kunnen worden gezien. Een verdieping van de samenhang tussen de verschillende componenten achten wij dan ook op zijn plaats.

De verschillende opties voor OOAL zouden volgens ons goed kunnen worden uitgewerkt aan de hand van een beslisboom, waarbij systematisch en consequent wordt gezien welke wensen voor onderwijs op een andere locatie binnen de huidige juridische kaders kunnen worden ingevuld en voor welke modaliteiten dit niet (volledig) het geval is. Hierbij dient tevens expliciet aandacht te bestaan voor de consequenties die dit maatwerk kan hebben voor bijvoorbeeld de verhouding met samenwerkingsverbanden passend onderwijs, verhouding bekostigd versus niet-bekostigd onderwijs, of de wijze waarop een maatwerkoplossing raakt aan de verhouding tussen onderwijsinspectie, leerplichtambtenaar en de externe toetsing van het onderwijs.

Door de verschillende modaliteiten op een systematische wijze te presenteren bieden wij OCW concrete input voor het opstellen van “beleidsscenario’s”. Het opstellen van deze scenario’s is geen onderdeel van de opdracht. Ecorys beschikt over een rijke ervaring met het opstellen van scenario’s voor tal van opdrachtgevers; wij brengen deze graag in bij OCW na afronding van de voorliggende opdracht.

Figuur 2.1 Analyse kader

2.4 Consequenties voor onze aanpak

Onze aanpak, zoals aan de orde in het volgende hoofdstuk, zal voor elk van de genoemde onderdelen van het analysekader de benodigde informatie leveren.

De aanpak is gericht op een drieslag: inventarisatie en analyse van het huidige wettelijke kader, gerichte verkenning van wensen bij relevante stakeholders, en tot slot een schema met daarin verschillende modaliteiten of arrangementen van onderwijs op een alternatieve locatie, gericht op verschillende doelgroepen. Hieronder is schematisch weergegeven welke onderzoeksactiviteiten wij uitvoeren.

Tabel 2.1 Overzicht van onderzoeksactiviteiten

Huidige mogelijkheden voor maatwerk o.b.v.:	Wensen in de samenleving o.b.v.:	Nieuwe mogelijkheden/voorwaarden voor OOAL o.b.v.
Analyse wet- en regelgeving (deskresearch)	Interviews met belangenorganisaties	Inventarisatie praktijk in buitenland
Inventarisatie jurisprudentie (desk research +focusgroepen)	Inventarisatie bestaande vrijstellingspraktijken/doelgroepenanalyse	Analyse van juridische mogelijkheden en implicaties
Interviews met Ingrado+ IvhO	Open dataverzameling via internet en social media	Interviews met experts en stakeholders

2.5 Resultaat

De opbrengst van ons onderzoek bestaat uit een rapport met drie hoofdonderdelen:

- een inventarisatie van huidige juridisch kader van huidige mogelijkheden onderwijs op alternatieve locatie te geven/aan te bieden, de randvoorwaarden, en de toepassingspraktijk (inventarisatie en analyse gebruikte instrumenten, zoals contracten of afspraken);
- een 'state of the art' en gevalideerd overzicht van de wensen bij de belangrijkste stakeholders ten aanzien van onderwijs op maat;
- een schema met verschillende modaliteiten of arrangementen en het juridisch raamwerk waarbinnen verschillende arrangementen voor verschillende type leerlingen of doelgroepen tot stand komen, Deze arrangementen zijn daarbij getoetst of juridisch 'doorgerekend' op een aantal belangrijke aspecten.

Bij de uitwerking van de modaliteiten/arrangementen wordt aandacht besteed aan:

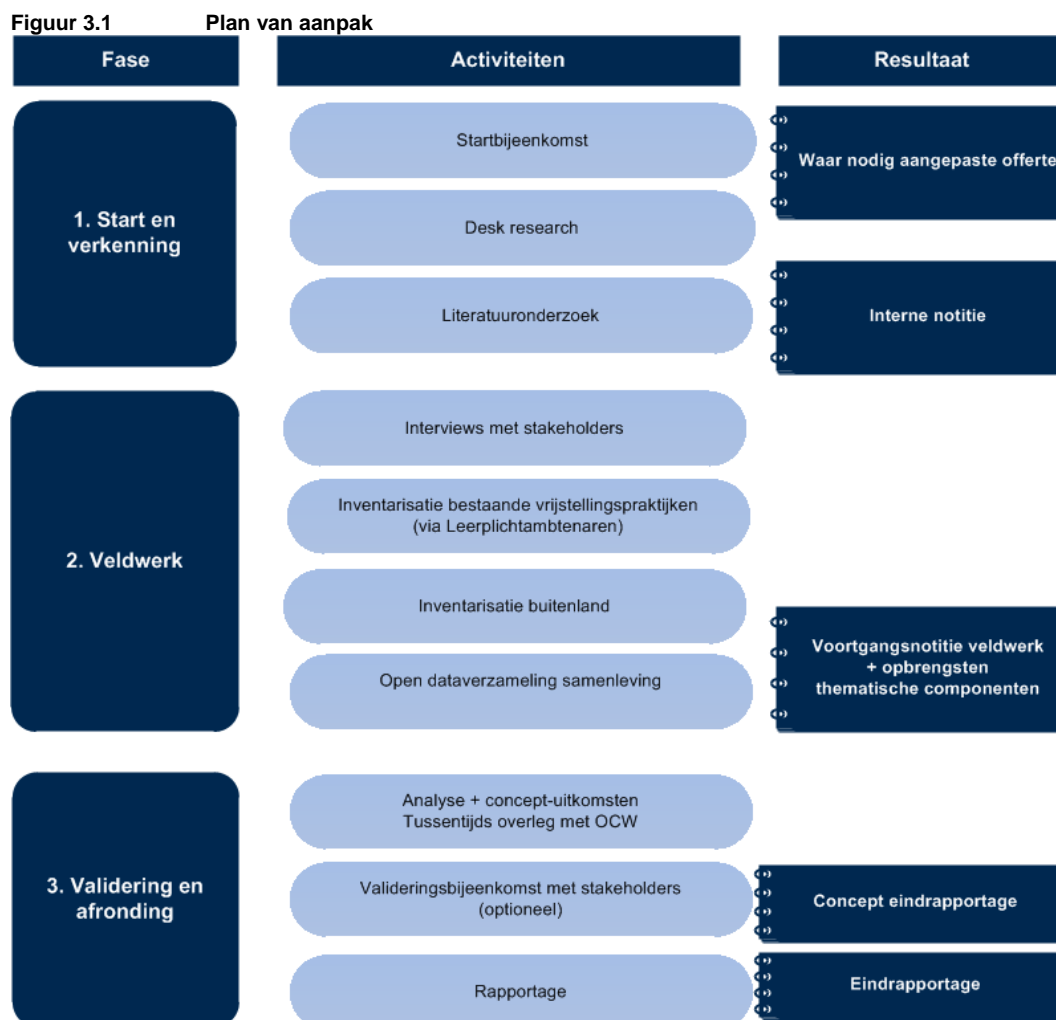
- Wie is de doelgroep van de vrijstelling/OOAL: welke type leerling wordt bediend met het maatwerk, of het onderwijs op afstand op een alternatieve locatie?
- Governance van de OOAL: wie is waarvoor verantwoordelijk, wie houdt toezicht?
- Materiële eisen en tijdsperiode aan OOAL: welke deugdelijkheidseisen kunnen worden gesteld en wat is de status van vrijstelling (permanent of niet);
- Onderscheid of afwijking ten opzichte van huidig(e) wettelijk (e) kader(s): hoe verhouden de arrangementen zich tot het bestaand kader voor bekostigd- en niet-bekostigd onderwijs (in hoeverre wijkt het arrangement af van op bovengenoemde aspecten van het huidig wettelijk regime) en is wetswijziging noodzakelijk.

Dit levert uiteindelijk een raster of schema op met verschillende doorgerekende opties of arrangementen, die als input (bouwstenen) dienen voor de beleidsscenario's van OCW.

3 Plan van aanpak

3.1 Inleiding

Ons plan van aanpak ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

Onderstaand geven wij hierop een nadere toelichting

3.2 Start en verkenning

Startbijeenkomst

Direct na opdrachtverlening wordt een startbijeenkomst gepland met de begeleidingscommissie. Het doel hiervan is:

1. Kennismaking tussen de onderzoekers en de leden van de begeleidingscommissie;
2. Bespreking van de offerte, zodat het doel en/of de aanpak verder aangescherpt kan worden; ook wordt besloten over de optionele onderdelen in onze aanpak;
3. Inventariseren van specifieke aandachtspunten voor het onderzoek; en
4. Maken van afspraken met de begeleidingscommissie over de communicatie, het opleveren van rapportages en (waar nodig mogelijk) contactgegevens in het veld.

Voorliggende offerte wordt als basis genomen om de voorgestelde aanpak nader te bespreken met de opdrachtgever en indien gewenst, wijzigingen en/of verfijningen erin aan te brengen. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de levering van de benodigde documenten, de wijze van communicatie en tussentijds overleg. Om ervoor te zorgen dat het onderzoek optimaal aansluit bij de wensen van opdrachtgever, willen we verder ook ingegaan op de verwachtingen van OCW ten aanzien van het project en de rapportages. Hierbij vragen wij in het bijzonder aandacht voor de wijze en mate van detail waarop OCW de thematische componenten van de verschillende arrangementen uitgewerkt wil zien. Dit voorkomt discussies over de uitvoering van de monitor en garandeert dat OCW ook daadwerkelijk krijgt wat het wil hebben.

3.3 Deskresearch

De desk research bestaat uit de volgende hoofdcomponenten;

- Analyse van wet- en regelgeving
- Inventarisatie van jurisprudentie
- Literatuuronderzoek

We lichten deze componenten onderstaand nader toe:

Analyse wet- en regelgeving

De eerste inhoudelijke stap om te komen tot een grondige inventarisatie van de mogelijkheden in de huidige wet- en regelgeving voor maatwerk aan individuele kinderen voor wie onderwijs op school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is, vindt plaats door middel van desk research. Om een goed beeld te krijgen van de mogelijkheden tot en toepassingen van vrijstellingen is het noodzakelijk de bestaande wetgeving en toepassing van bepalingen breed te inventariseren. De desk research richt zich daarbij op verschillende niveaus van wetgeving en de jurisprudentie daarvan. Achtereenvolgens bestaat onze desk research uit:

- een (historische) analyse van de bepalingen in de *Leerplichtwet* m.b.t vrijstellingen, met name rond artikelen 5 onder a, 11g en 15 Lpw en een analyse (via desk research) van de toepassing.
- een analyse van de *sectorwetgeving* ten aanzien van mogelijk maatwerk of 'alternatieve vormen van onderwijs op afstand', en de toepassing hiervan.
- een analyse van de *lagere regelgeving* (beleidsregels of richtlijnen) van inspectie en leerplichtambtenaren ten aanzien van de toepassing van wetgeving.

Inventarisatie Jurisprudentie

Inventarisatie van de *jurisprudentie*, die een belangrijke graadmeter is ten aanzien van de invulling van wettelijke kaders en tevens belangrijke bouwstenen kan bevatten ten aanzien van toetsingskaders voor onderwijs op afstand. Deze inventarisatie vindt plaats via raadpleging van jurisprudentiedatabanken (zoal rechtspraak.nl) en voorts wordt via sleutelinformanten bij Inspectie en Ingrado nagegaan in hoeverre er relevante niet gepubliceerde uitspraken zijn.

Literatuuronderzoek

Naast bestudering van bestaande wet- en regelgeving (en de achterliggende kamerstukken en wetsgeschiedenis) is het ook belangrijk om kennis te nemen van de uitkomsten uit eerder verricht onderzoek. Hiertoe voeren wij eerst een literatuursearch uit, waarna wij, in overleg met OCW, de belangrijkste onderzoeken nader analyseren op hun relevantie voor de nu voorliggende onderzoeksvragen. De volgende onderzoeksrapporten en artikelen maken hiervan in ieder geval deel uit:

- Eimers, T., A. Jager, E. Keppels (2014), *Toezicht op naleving, Evaluatie wijziging Leerplichtwet 1969*. Nijmegen: KBA.
- Mommers, A. en J. Lubberman (2013) *Vrijstellingen onder de loep. Een onderzoek naar de praktijk rond artikel 5 onder a en 11 onder g van de Leerplichtwet 1969*. Nijmegen: ITS.
- Stam, J., & Vreeburg – Laan, van der. E.J.M. (2013). *Van leerplicht naar leerrecht. Adviesrapport over waarborging van het recht op onderwijs naar aanleiding van het onderzoek naar thuiszitters*. Den Haag: de Kinderombudsman.
- Sontag, L. et al. (2009). Uitwijken of invoegen? De omvang en vormen van aanvullend of vervangend onderwijs en de keuzemotieven van ouders. In: Onderwijsraad (2009), *Uitwijken en inbrengen*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Sperling, J. (2010). *Moet jij niet naar school? Een onderzoek naar de juridische aspecten van thuisonderwijs vanuit Nederlands en rechtsvergelijkend perspectief*. Rotterdam: Erasmus University
- S. Blom & P. Duijvesteijn (2008), *Combineren van topsport met studie*, Amsterdam: DSP groep.

In de oriëntatiefase van het onderzoek wordt deze lijst verder aangevuld.

3.4 Veldwerk

Het veldwerk voor deze studie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Interview met stakeholders
- Inventarisatie bestaande vrijstellingspraktijken
- Inventarisatie buitenland
- Open dataverzameling samenleving

Onderstaand volgt van deze onderdelen een nadere uitwerking.

Interviews met stakeholders

Om een goed beeld te krijgen van de casuïstiek aangaande OOAL en de wensen die er wat duit betreft leven bij maatschappelijke geledingen is het belangrijk om hierover gesprekken te voeren met de stakeholderorganisaties. Tot de belangrijkste stakeholders rekent OCW in ieder geval belangenorganisaties voor thuisonderwijs, wetenschappers, Ingrado, de Inspectie van het Onderwijs, scholen die nu al onderwijs op een ander locatie faciliteren, zoals de dans- en sporttalentscholen (LOOT) en organisaties voor afstandsonderwijs.

Aanvullend lijkt het ons ook zinvol om gesprekken te voeren met de PO-raad en de VO-raad.

Daarnaast zijn er diverse andere stakeholdersorganisaties die naar onze mening relevant kunnen zijn om te interviewen, zoals Stichting Balans (Landelijke vereniging voor ouders van kinderen met een leer- en/of gedragsstoornis), Ziezon (Landelijk Netwerk Ziek Zijn en Onderwijs), Ieder(in) (Netwerk voor mensen met een beperking of chronische ziekte, Islamitisch Thuisonderwijs, School at Sea en Stichting NOB (Nederlands Onderwijs In het Buitenland), Onderwijsconsulenten, en College voor de Rechten van de Mens.

Wanneer wij ons beperken tot de *belangrijkste* stakeholderorganisaties, zoals OCW voorstelt, verwachten wij dat wij met 10 á 12 interviews een voldoende breed beeld krijgen van ervaringen, visies en wensen omtrent OOAL in het veld. Een definitieve selectie van organisaties wordt in overleg met OCW opgesteld. Daarnaast biedt de open dataverzameling de mogelijkheid om organisaties waarmee geen interview wordt gehouden alsnog in het onderzoek te betrekken (zie verderop).

De interviews worden uitgevoerd op basis van een open vragenlijst, waarbij wij nagaan hoe de geselecteerde organisaties aankijken tegen:

- De huidige mogelijkheden die wet- en regelgeving nu biedt om maatwerk te leveren aan individuele kinderen voor wie onderwijs op school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is;
- Welke wensen er op dit punt leven bij de stakeholderorganisaties en de maatschappelijke geledingen die zij vertegenwoordigen;
- Mogelijkheden en voorwaarden voor OOAL en hoe de zwaktes (of de gepercipieerde lacunes) hiervan kunnen worden ondervangen.

Wij kiezen ervoor om de belangrijkste interviews face-to-face uit te voeren (zoals met Ingrado en de Inspectie), en de overige telefonisch.

Inventarisatie bestaande vrijstellingspraktijken

Om een beeld te krijgen van de casuïstiek van OOAL en de mogelijkheden die de huidige wet- en regelgeving biedt voor maatwerk aan individuele kinderen stellen wij voor om, verspreid over het land, een viertal focusgroepen uit te voeren met leerplichtambtenaren. Hiertoe zullen wij in samenwerking met Ingrado een oproep uitsturen naar (een selectie van) leerplichtambtenaren. Focusgroepen bieden de mogelijkheid om, meer dan in een enquête, vrijstellingspraktijken in detail in beeld te krijgen. Wij streven ernaar om per focusgroep minimaal 3 en maximaal 5 leerplichtambtenaren te betrekken. De focusgroepen worden gehouden onder leiding van een ervaren gespreksleider (lid van het kernteam). De focusgroepen worden uitgevoerd aan de hand van een gesprekspuntenlijst, welke de deelnemers vooraf krijgen toegestuurd.

Inventarisatie buitenland

Het Nederlandse onderwijs staat internationaal goed aangeschreven. Dat neemt niet weg dat het Nederlandse onderwijs op onderdelen van het buitenland kan leren. Dit geldt ook voor OOAL. Op basis van bestaande bronnen is het op voorhand niet eenvoudige een onderbouwde keuze te maken van een selectie van landen waar Nederland van zou kunnen leren. Over thuisonderwijs zijn bijvoorbeeld wel basisgegevens bekend waaruit blijkt dat in sommige Europese landen thuisonderwijs wel een 'soort grondrecht' bestaat op thuisonderwijs, maar alleen onder strenge voorwaarden en in de praktijk slechts uiterst beperkt voorkomt.⁶

Op zich ligt het voor de hand dat Nederland zich spiegelt aan een aantal relevante onderwijssystemen in het buitenland. Landen die daarvoor (in de regel) in aanmerking komen zijn: België (Vlaanderen), Duitsland, Engeland, Denemarken, Zweden, Finland. Buiten Europa bieden ook Canada, Australië en soms een Aziatisch land (bijvoorbeeld Singapore) geregeld interessante voorbeelden op. Vanwege het ontbreken van duidelijke selectiecriteria stellen wij voor om de keuze voor bestudering van buitenlandse voorbeelden te maken op basis van de deskresearch en suggesties hierover van OCW of de stakeholderorganisaties. Ook het Internationale netwerk van onderwijsinspecteurs (Standing International Conference of national and regional Inspectorates of education: SICI) zal hiervoor worden geraadpleegd. Gezien de bestuurlijk-juridische inrichting van het onderwijs ligt het voor de hand om Vlaanderen in ieder geval in de selectie van buitenlanden te betrekken alhoewel daarmee gelijk een onderscheid bestaat ten aanzien van bijvoorbeeld thuisonderwijs (daar juist wel expliciet toegestaan).

Wij benadrukken dat de focus in ons onderzoek ligt op de Nederlandse praktijk, waarbij buitenlandse voorbeelden als inspiratie kunnen dienen. Dit betekent dat wij alleen concrete voorbeelden uit het buitenland zullen beschrijven, bijvoorbeeld op de aanpak van de

⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Homeschooling_international_status_and_statistics

hoofdcomponenten van de uit te werken modaliteiten (bijvoorbeeld kwaliteitseisen). Een brede inventarisatie van OOAL is niet aan de orde. Wel houden wij optioneel graag de mogelijkheid open om in geval van interessante cases in het buitenland aanvullend diepte-interviews te houden. Ecorys is een internationaal opererende organisatie met een sterk internationaal personeelsbestand waardoor wij vrijwel in alle Europese talen met eigen personeel interviews kunnen uitvoeren. Omdat de meerwaarde hiervan op voorhand niet duidelijk is, maken wij hier desgewenst nadere afspraken over tijdens de uitvoering van de studie.

Open dataverzameling via email en social media

Maatwerk dient aan te sluiten op de wensen die er in de samenleving bestaan met betrekking tot OOAL. Om deze te inventariseren maken wij gebruik van internet en social media.

- *Beknopte internetenquête*: via een online enquête bieden wij aan geïnteresseerde respondenten de mogelijkheid om deel te nemen aan een open dataverzameling. De enquête biedt als voordeel dat op een systematische wijze enkele vragen kunnen worden voorgelegd. De enquête zal grotendeels bestaan uit open vragen waarin de respondenten de ruimte krijgen om hun wensen en eventuele ervaringen met OOAL kenbaar te maken (zie onderstaand tekstkader voor voorbeeld enquêtevragen). Daarnaast worden enkele gerichte (gesloten) vragen gesteld over achtergrond- en organisatiekenmerken en contactgegevens van de respondenten. Bij onduidelijkheden over de antwoorden wordt telefonisch contact opgenomen met de respondent.

Voorbeeld enquêtevragen

- In hoeverre biedt de huidige wet- en regelgeving mogelijkheden tot maatwerk aan individuele kinderen voor wie onderwijs op een school tijdelijk of gedeeltelijk niet mogelijk of wenselijk is?
- Om welke specifieke groep van kinderen gaat het hierbij?
- Wat is (bij benadering) de omvang van deze groep kinderen?
- Welke belemmeringen zijn er volgens u om vormen van maatwerk te realiseren?
- Welke oplossingen zijn hiervoor volgens u beschikbaar of denkbaar?
- Welke wensen leven er bij u, of uw achterban, ten aanzien van OOAL?
- Zijn er specifieke voorwaarden waaronder OOAL tot stand zou moeten/kunnen komen?
- Op welke wijze bent u betrokken bij OOAL?
- Is de enquête ingevuld namens een organisatie? Of individueel?
- In geval van organisatie: soort en naam organisatie
- In geval van individu: naam, leeftijd, beroep, regio

De internetlink naar de enquête wordt verspreid via de netwerken of ledenbestanden van de eerder genoemde stakeholderorganisaties. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de website, email of social media, zoals twitter. Ecorys zal ook via zijn eigen twitteraccount een oproep plaatsen.

Gezien het openbare karakter van de enquête is het onzeker in welke mate dit bruikbare respons oplevert voor het onderzoek. Ook het aantal reacties is onzeker. In geval van een groot aantal reacties (meer dan 50) stellen wij voor om de analyse in twee stappen uit te voeren. De eerste stap zal bestaan uit een meer oppervlakkige (kwantitatieve) analyse van de antwoorden van alle respondenten. De tweede stap zal bestaan uit een kwalitatieve diepte-analyse van een selectie van respondenten, op basis van achtergrondkenmerken. In overleg met OCW kunnen over de aanpak van dit onderdeel in ons onderzoek vanzelfsprekend nadere of andere afspraken worden gemaakt.

3.5 Validering en rapportage

Analyse

Op basis van de informatie uit de deskresearch, interviews met stakeholders, focusgroepen, inventarisatie buitenland en de open dataverzameling via de online enquête, maken wij een integrale analyse. De wensen die in de samenleving bestaan worden hierbij op een gestructureerde wijze afgezet tegen de mogelijkheden die de wet- en regelgeving nu reeds biedt. Het in hoofdstuk 2 gepresenteerde analysekader is hiervoor leidend.

De discrepantie die tussen de wensen en huidige mogelijkheden bestaat wordt vervolgens zo concreet mogelijk benoemd en nader ingevuld aan de hand van de voorwaarden die gesteld zouden moeten worden aan OOAL. De informatie worden daarbij vertaald in de thematische componenten die OCW heeft benoemd. OCW heeft daar in het offerteverzoek reeds een eerste invulling aan gegeven, op basis van signalen uit het veld. Het is goed denkbaar dat het onderzoek hierop nadere aanvullingen zal bieden.

De uitdaging in de analysefase is er met name in gelegen om de verschillende modaliteiten te doordenken op de consequenties die deze hebben voor zaken aangaande kwaliteitseisen, bekostigingsaspecten, wijze van toezicht, en de verantwoordelijkheid voor het wel/niet schoolgaan van een kind, en de onderlinge verhouding tussen deze componenten. Zoals eerder aangegeven zal hierbij tevens aandacht bestaan voor de meer "externe" bestuurlijk consistentie van maatwerkonderwijs, bijvoorbeeld wat betreft de verhouding met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs, de verhouding bekostigd versus niet-bekostigd onderwijs, en de bevoegdheden en verantwoordelijkheidsverhoudingen van de inspectie versus die van de leerplichtambtenaar.

In de verschillende fases van het onderzoek (deskresearch en veldwerk) wordt aan deze aspecten systematisch aandacht besteed, en worden deze in de analysefase in onderlinge samenhang nader beoordeeld.

Validering (optioneel)

Zoals onze aanpak laat zien, steunt ons onderzoek op zowel onze eigen expertkennis, kennis en ervaringen uit het veld (Inspectie, Ingrado) en wensen uit de samenleving. Om te voorkomen dat ons onderzoek onvoldoende de uiteenlopende visies weergeeft, en daarmee wellicht onvoldoende draagvlak heeft, stellen wij voor om met de belangrijkste stakeholderorganisaties een valideringssessie te organiseren. Deze sessie heeft de vorm van een discussiebijeenkomst waarin wij de resultaten van ons onderzoek presenteren en over de belangrijkste uitkomsten en (wellicht) nog openstaande punten in discussie gaan. Aangezien het op voorhand lastig is om de wenselijkheid hiervan goed in te schatten, bieden wij dit optioneel aan. Overigens kunnen wij ons voorstellen dat OCW de raadpleging van het veld graag uitstelt tot er meer concrete voorstellen zijn over de inrichting van het maatwerk, op basis van de door OCW opgestelde scenario's.

Thematische bijeenkomst met OCW (t.b.v. componenten)

Eind februari/begin maart beleggen wij een bijeenkomst met OCW om de eerste opbrengsten voor de thematische componenten te bespreken.

Eindrapportage

Ecorys besteedt in zijn rapportage expliciet aandacht aan een toegankelijke manier van het presenteren van onderzoeksbevindingen. Daar waar relevant en van toegevoegde waarde maken we in onze rapportages gebruik van infographics als landkaartjes en stroomdiagrammen.

De rapportage over het onderzoek zal in ieder geval bestaan uit een rapport met de opbrengsten van de inventarisatie en analyse. Daarnaast ontvangen het ministerie van OCW de (geanonimiseerde) data waarop het rapport gebaseerd is (bijvoorbeeld e-mails binnengekomen op het openbare e-mailadres). Overigens merken wij op dat geanonimiseerde gespreksverslagen lang niet altijd kunnen voorkomen dat de identiteit (organisatie) van geïnterviewde onbekend blijft. Wij bespreken dit punt graag nadere tijdens de startbijeenkomst

De eindrapportage bevat een systematische en heldere beschrijving van de uitkomsten van het onderzoek. Ecorys heeft wat dit betreft een ruime staat van dienst in het uitvoeren van onderzoek van OCW. De hoofdstukindeling van het rapport zou er als volgt uit kunnen zien:

1. Managementsamenvatting
2. Inleiding/achtergrond
3. Methodologische verantwoording
4. Bestaande mogelijkheden voor maatwerk
5. Wensen voor (extra) maatwerk in de samenleving
6. Discrepanties tussen mogelijkheden en wensen
7. Mogelijkheden en voorwaarden voor onderwijs op andere locatie
8. Voorbeelden uit het buitenland
9. Bijlagen (o.a. overzicht respondenten, respons open dataverzameling en geraadpleegde literatuur en websites)

Over de uiteindelijke opzet van het eindrapport wordt overlegd met de opdrachtgever.

4 Planning en organisatie

4.1 Projectorganisatie

Voor de uitvoering van dit project werkt ECORYS nauw samen met Prof. Mr. Pieter Huisman, Bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht Erasmus School of Law. De voornaamste reden voor deze samenwerking is de bundeling van expertise op het terrein van onderwijsonderzoek (Ecorys) en onderwijsrecht (Pieter Huisman). De projectleiding is in handen van Ruud van der Aa, die ruime ervaring heeft in de uitvoering van opdrachten voor OCW. Vanuit zijn detachering (2011-2013) bij de voormalige directie Leraren heeft hij ook gevoel voor de politiek-bestuurlijke verhoudingen aan de kant van de opdrachtgever.

4.2 Projectteam

Ruud van der Aa (projectleider / senior onderzoeker)

Ruud van der Aa is een allround onderwijsonderzoeker, met een focus op evaluatie van onderwijsbeleid. Zijn ruime ervaring blijkt uit de vele evaluaties die hij voor OCW heeft uitgevoerd, veelal in de rol van projectleider en uitvoerend senior onderzoeker. Specifiek op het vlak van voortijdig schoolverlaten heeft Ruud zijn sporen verdiend met zijn betrokkenheid bij de 'MKBA Verlenging kwalificatieplicht' (OCW, 2013) 'KBA Voortijdig schoolverlaten' (OCW, 2009), Loopbaanoriëntatie VSV (OCW, 2008), 'Leerling stromen in Rotterdam en de gevolgen van Focus op Vakmanschap' (Gemeente Rotterdam, 2013 en ouderbetrokkenheid in po, vo, mbo (OCW, 2012). Voor het ministerie van OCW was hij projectleider van tal van evaluaties, zoals recentelijk van de 'Evaluatie actieplan laaggeletterdheid'(2014), 'Evaluatie van de Wet op de beroepen in het onderwijs' (2012), 'Evaluatie Regeling risicoregio's voortgezet onderwijs' (2013), 'Evaluatie Educatieve Minor (2012)', 'Evaluatie van de maatregelen versterking lerarenopleidingen beroepsonderwijs' (2013-2017), 'Eindmonitor Onderwijs en Ondernemerschap' (2013). Tevens is hij lid van de begeleidingscommissie van het 'Experiment Netwerkscholen in het mbo'.

Ruud studeerde onderwijssociologie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en werkt sinds 1996 bij ECORYS. Daarvoor was hij verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Momenteel is hij principal consultant en partner bij Ecorys. In die functie geeft hij leiding aan onderzoeksprojecten en vervult veelal de rol van 'meewerkend voorman'. Ruud is in staat om op compacte en heldere wijze (complexe) onderzoeksresultaten voor een breed publiek toegankelijk te maken, tot uiting komend in beknopte samenvattingen, brochures, artikelen, webteksten en presentaties. Ruud heeft ruime ervaring met het onderzoeken en beschrijven van goede praktijkvoorbeelden.

Pieter Huisman (senior onderzoeker)

Pieter Huisman (1972) is sinds november 2010 bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht aan de Erasmus School of Law, Rotterdam, waar hij naast het verzorgen van het vak Onderwijsrecht voor masterstudenten onderwijs juridisch onderzoek uitvoert. Zo zijn, in samenwerking met andere wetenschappers, voor verschillende directies van OCW analyses verricht m.b.t interpretatie en implementatie van wetgeving (Vrijheid van stichting, 2011, Implementatie van het EQF, 2013, en in 2014 de rapporten De juridische adressant van de aanwijzingsbevoegdheid in de WEB en de WHW, de Samenwerkingsschool en de Onderwijscoöperatie). Tevens heeft hij studies gedaan voor de WRR (Toezicht op hoger onderwijs, 2012) en gemeenten, o.a. Rotterdam (Verruiming van de kwalificatieplicht naar 23 jaar, 2013). Sinds 1 september is hij tevens senior adviseur bij Hobéon te Den Haag, belast met o.a. strategisch-juridische advisering aan hbo-instellingen en overheidsorganisaties. Hij is daarnaast o.a. secretaris van het Nederlands Centrum voor

Onderwijsrecht (NCOR) in Den Haag, voorzitter en lid van enkele geschillencommissies en redacteur van onderwijs juridische tijdschriften zoals School en Wet en het Nederlands Tijdschrift voor Onderwijsrecht. Huisman is auteur van verschillende boeken en artikelen, waaronder het Basisboek onderwijsrecht (SDU, 2014).

Susan van Geel (medior)

Susan van Geel is aan de Universiteit van Tilburg afgestudeerd als sociologe (MSc). Ze houdt zich veelal bezig met kwantitatieve evaluatie- en monitoringsprojecten op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt op de Nederlandse markt.

Susan heeft veel ervaring in het uitvoeren van casestudies en het afnemen van interviews. In de Monitoring subsidie regionale Mobiliteitscentra po bijvoorbeeld heeft ze de helft van de cases studies voor haar rekening genomen en heeft ze interviews afgenomen met projectleiders, schooldirecteuren en vertegenwoordigers van de vakbonden. Ook voor het Evaluatie Actieplan Laaggeletterdheid heeft Susan het merendeel van de interviews afgenomen. Voor dit project zijn stakeholders op het niveau van middenmanagement in de publieke en private sector bevraagd over de doelen en opbrengsten op het terrein van laaggeletterdheid. Andere voorbeelden van projecten die veelal kwalitatief van aard zijn geweest, zijn de 'Evaluatie Wet Beroepen in het Onderwijs', 'Evaluatie subsidieregeling risicoregio's vo', 'Peer review in de praktijk; po, vo en mbo', 'Doelmatigheidsbesef in het onderwijs; casestudies in het po en vo' en 'Evaluatie ouderinformatiepunt 5010'. In al deze onderzoeken heeft Susan (telefonische) interviews afgenomen onder schoolbestuurders, schoolleiders en leraren

Sophie Rolfs (junior)

Tijdens haar bachelor opleiding aan de Erasmus Universiteit Rotterdam studeerde Sophie (1990) economie en bedrijfseconomie. Hierna (2012) startte ze haar loopbaan bij Ecorys. Sinds 2013 is ze naast haar werk bezig met de master economics & business aan de Erasmus Universiteit met als specialisatie 'Strategy Economics & Entrepreneurship'. Zij studeert af in februari 2013. Bij Ecorys ligt Sophie's focus op kwalitatief en kwantitatief onderzoek op het gebied van onderwijs en de onderwijsarbeidsmarkt. Daarnaast werkt ze regelmatig mee in projecten op andere sociaaleconomische terreinen.

4.3 Planning

De staatssecretaris heeft toegezegd de Kamer voor de zomer 2015 te informeren over de uitkomsten van de inventarisatie en de vervolgstappen. Om deze reden dient het onderzoek 13 april 2015 afgerond te zijn. Gezien de door ons voorgestelde aanpak achten wij deze planning haalbaar. Wij gaan er hierbij vanuit dat de opdrachtvertrekking plaatsvindt op 19 januari en dat de oplevering plaatsvindt op 13 april; dat geeft 13 weken uitvoeringstijd. Meer in detail ziet onze planning er als volgt uit, zie tabel 3.1.

Tabel 4.1 Planning

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Startbijeenkomst	x												
Deskresearch		X	X	X	X								
Interviews stakeholders				X	X	X	X						
Inventarisatie bestaande vrijstellingspraktijken					X	X							
Inventarisatie buitenland				X	X	X							
Open dataverzameling				X	X	X	X						
Analyse+ eerste uitkomsten								X	X	X			
Thematische bijeenkomst componenten							X						
Validering											X		
Eindrapportage											X	X	X

4.4 Communicatie

De onderzoekers hechten aan een goede communicatie met de opdrachtgever c.q. begeleidingscommissie. In overleg met de begeleidingscommissie zal besloten worden over de wijze van contact tussen het onderzoeksbureau en de begeleidingscommissie. Er zal in ieder geval, naast een start- en slotbijeenkomst, een bijeenkomst georganiseerd worden om de opbrengsten voor de thematische componenten te bespreken. Vanuit het onderzoeksteam fungeert Ruud van der Aa, de projectleider, als eerste aanspreekpunt voor de opdrachtgever.

Referenties

Quick scan inzet vsv-instrumenten. Verkennend onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid vsv-instrumenten

Doel van het onderzoek is om inzicht te genereren in het gebruik van de reeds bestaande instrumenten, zodat het ministerie van OCW een oordeel kan vellen over de noodzaak tot een aanvullende vsv-maatregel, zoals de verlenging van de kwalificatieplicht. Welke vsv-instrumenten worden wel en welke worden niet ingezet en worden alle instrumenten optimaal benut?

De beantwoording van de onderzoeksvragen is voornamelijk gebaseerd op deskresearch:

- secundaire bestandsanalyse (stand van zaken vsv-cijfers);
- documentanalyse (Plannen van Aanpak, Convenanten, Effectrapportages, Regioanalyses);
- literatuuronderzoek (publiek toegankelijke rapporten).

Aanvullend is een discussiebijeenkomst georganiseerd met RMC-accountmanagers van de betreffende regio's en Ingrado. Tijdens deze discussiebijeenkomst zijn de resultaten uit de desk research getoetst.

Ecorys heeft dit onderzoek uitgevoerd in 5 van de 39 RMC-regio's namelijk Friesland Noord, Noord Oost Brabant, Rijnmond, Utrecht en Zuid-Holland Noord.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Leerlingstromen Rotterdam en de gevolgen van Focus op Vakmanschap

De gemeente Rotterdam heeft behoefte aan inzicht in de onderwijsloopbaan van een cohort Rotterdamse jongeren. Deze informatiebehoefte vloeit voort uit een analyse van het 'Actieplan mbo 2011-2015 – Focus op vakmanschap', waarin het ministerie van OCW meerdere maatregelen aankondigt voor het mbo. Naast de te verwachten positieve effecten van deze maatregelen, leveren de maatregelen risico's op voor uitval van de groep jongeren (ouder dan 18 jaar) die niet in staat of gemotiveerd zijn om een startkwalificatie te halen.

Om in te kunnen spelen op die risico's heeft de gemeente Rotterdam drie kernvragen geformuleerd:

1. Hoe komen bestaande leerlingstromen tot stand?
2. Wat is de omvang van bestaande leerlingstromen?
3. Wat is de prognose van veranderingen in leerlingstromen (n.a.v. maatregelen Focus op vakmanschap)?

Het onderzoek is sterk kwantitatief van aard waarbij vooral bestaande databestanden worden gebruikt voor de analyses. Wij onderscheiden drie fasen in het onderzoek:

1. Verkenning van de beschikbare databestanden van de gemeente Rotterdam;
2. Bestandsbewerking en -analyses om de stand van zaken in beeld te brengen, maar ook de ontwikkeling in afgelopen jaren en verdiepende informatie te genereren zoals de redenen van uitval onder vsv'ers;
3. Schets van de consequenties van de beleidswijziging voor de gemeente Rotterdam in verschillende scenario's.

Loopbaanoriëntatie VSV (LOB) 2008

Onderzoek naar goede praktijkvoorbeelden Loopbaanoriëntatie en - Begeleiding (LOB). Uit eerder verricht onderzoek blijkt dat LOB een belangrijke rol speelt in het ontwikkelen van een evenwichtige, goed geïnformeerde opleidings- en beroepskeuze en daarmee in een succesvolle schoolloopbaan. ECORYS heeft op verzoek van het ministerie van OCW onderzocht waarin goede praktijkvoorbeelden LOB zich onderscheiden. Hiervoor is gekeken naar proces-, output- en oudkomer-indicatoren. Van de 26 onderzochte LOB-praktijken zijn er op basis van deskresearch en telefonische interviews 7 geselecteerd als good practica. Deze zijn vervolgens nader onderzocht

door middel van diepte-interviews met alle betrokkenen. De belangrijkste criteria voor succesvol LOB zijn: intern en extern draagvlak, integrale aanpak, aansprekende inhoud, kleinschalig beginnen, borging en inbedding in de organisatie, monitoring en evaluatie van resultaten.
Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

KBA Voortijdige schooluitval 2009

ECORYS heeft een maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) van het voortijdig schoolverlaten-beleid (vsv-beleid) uitgevoerd. Daarnaast is een MKBA van 2 projecten gericht op voortijdig schoolverlaten in Amsterdam en Rotterdam uitgevoerd.

Het ministerie van OCW vindt het belangrijk om meer inzicht te krijgen in de kosten en de voordelen die kunnen ontstaan door het verminderen van voortijdige schooluitval. Inzicht hierin kan bijdragen aan het identificeren van de maatregelen, waarmee het voortijdig schoolverlaten op een effectieve wijze kan worden teruggedrongen. ECORYS heeft een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) van het voortijdig schoolverlaten-beleid (vsv-beleid) uitgevoerd. Daarnaast is een MKBA van 2 projecten gericht op voortijdig schoolverlaten in Amsterdam en Rotterdam uitgevoerd.
Ministerie OCW

Inrichting van de Leerplichtfunctie

In opdracht van het ministerie van OCW is de inrichting van de leerplichtfunctie door gemeenten in kaart gebracht. Hiertoe is een enquête gehouden onder alle Nederlandse gemeenten (respons 80%). Daarnaast hebben verdiepende interviews met een vijftal gemeenten plaatsgevonden.

De responderende gemeenten hebben een benchmark ontvangen waarmee ze hun eigen situatie kunnen vergelijken met de gemiddelde landelijke uitkomsten en gemiddelde gegevens van vergelijkbare gemeenten.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Teaching and Learning International Survey 2013 (TALIS 2013)

TALIS is een internationaal onderzoek van de OESO over de leeromgeving en werkomstandigheden (professionele ruimte) van leraren in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. TALIS 2013 gaat over de professionele ruimte van leraren, de werkomstandigheden en de impacts op de effectiviteit van scholen en leraren. Ecorys vervult de rol van National Project Manager en is verantwoordelijk voor de organisatie van de enquête, het behalen van voldoende respons en vormt de link tussen de scholen, leraren, Ministerie van OCW en het TALIS Consortium. TALIS stelt deelnemende landen in staat om internationale vergelijkingen te maken op het gebied van lerarenbeleid. De uitkomsten dienen als input voor beleidsontwikkeling in de komende jaren. De huidige (tweede) cyclus vindt plaats tussen 2011 en 2013; de eerste resultaten worden in 2014 bekend.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Evaluatie educatieve minor 2010-2012

Samen met ResearchNed heeft Ecorys de evaluatie van de Educatieve minor uitgevoerd. Deze minor biedt wo-bachelor studenten in uiteenlopende vakgebieden de mogelijkheid kennis te maken met het leraarsberoep. Studenten die de educatieve minor met succes afronden krijgen een beperkte tweedegraads bevoegdheid om les te geven in het schoolvak dat gerelateerd is aan hun opleidingen. In de evaluatie zijn studenten, scholen, lerarenopleidingen en sector overstijgende stakeholders ondervraagd.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Doelmatigheid in het onderwijs. Casestudie in het po en vo 2012

De Onderwijsraad brengt eens in de vier jaar het advies 'Stand van educatief Nederland' uit, waarin wordt teruggekeken naar de ontwikkelingen in het onderwijs in de afgelopen jaren en tevens vooruit

gekeken naar de (gewenste) ontwikkelingen in de komende jaren. In 2013 verscheen het derde advies 'Stand van educatief Nederland'. Eén van de thema's die de Onderwijsraad hierin heeft belicht is het vraagstuk rondom doelmatigheid in het onderwijs.

Het doel van het onderzoek was het verrijken van de discussie over doelmatigheid in het onderwijs. Het onderzoek bestond uit het beschrijven van 5 best practices in het po en 5 best practices in het vo. Daarbij zijn de volgende elementen in kaart gebracht: welke inkomsten er zijn, welke uitgaven en vooral welke keuzes er daarmee gemaakt worden en zo inzichtelijk te maken op welke wijzen scholen bewust de voorhanden zijnde middelen inzetten om de door hen geformuleerde onderwijs- en organisatiedoelen te kunnen realiseren.

Opdrachtgever: Onderwijsraad.

Monitor Ouderbetrokkenheid

Ecorys heeft in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de tweede meting van de monitor Ouderbetrokkenheid uitgevoerd. De meting onderzoekt de gewenste en feitelijke relatie tussen school en ouders. Hiervoor zijn scholen voor primair en voortgezet onderwijs en bve-instellingen met behulp van een internetsurvey benaderd. Ook zijn ouders via een internetsurvey ondervraagd over de mate waarin zij bij de school worden betrokken en zijn leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en bve zelf bevroegd. Naast de internetsurveys vonden telefonische interviews met docenten in de verschillende onderwijssectoren en met een aantal CvBs van BVE-instellingen plaats. De uitkomsten zijn vergeleken met die van de eerste meting van de monitor in 2009 (ook door Ecorys uitgevoerd). De uitkomsten dienen als input voor de verdere beleidsontwikkeling. Het eindrapport is najaar 2012 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Evaluatie Wet op de beroepen in het onderwijs 2010-2011

In opdracht van het ministerie van OCW heeft Ecorys de evaluatie van de Wet beroepen in het onderwijs (BIO) uitgevoerd. De wet BIO is in 2006 van kracht geworden. Met de invoering van bekwaamheidseisen en de plicht voor schoolbesturen om het personeel in de gelegenheid te stellen hun bekwaamheid te onderhouden, beoogt de wijzigingswet de kwaliteit van het onderwijs te borgen en tegelijkertijd de instroom van onderwijspersoneel te bevorderen.

Voor de evaluatie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd: desk research, interviews met stakeholders op landelijk niveau en casestudies in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Vrijstelling van inschrijving (leerplichtwet) en BRON (2010)

Terugdringen van voortijdig schooluitval is een van de speerpunten van de landelijke overheid. Zo is één van de geformuleerde doelen dat in 2012 het aantal nieuwe schooluitvallers gehalveerd dient te zijn ten opzichte van 2002. Om te kunnen bepalen of dat doel wordt gehaald, is een betrouwbaar systeem van monitoring essentieel. Het ministerie van OCW had daarom behoefte aan betere inzichten in het aantal vrijstellingen van leerplicht voor jongeren in het po, vo en mbo. Daarnaast moest het onderzoek verhelderen wat de achtergronden van die vrijstellingen zijn. ECORYS heeft daartoe een enquête onder gemeenten uitgevoerd. Vervolgens is een 'rondetafelbijeenkomst' georganiseerd met een aantal leerplichtambtenaren om verdiepende inzichten in het verlenen van vrijstellingen en de achtergronden daarvan te verkrijgen. Tevens zijn aanbevelingen geformuleerd over het structureel in kaart brengen van vrijstellingen, al dan niet door middel van geautomatiseerde doormeldingen vanuit het vsv-registratiesysteem.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Regeldruk voor OCW-instellingen 2004-2010

Het ministerie van OCW heeft Ecorys verzocht om onderzoek te doen naar de door OCW-instellingen ervaren regeldruk. Het onderzoek bouwt voor een belangrijk deel voort op een onderzoek dat in 2004 door Ecorys is uitgevoerd.

Het onderzoek is gebaseerd op beschikbare literatuur, bestaande databronnen, verkennende interviews met OCW-velddirecties, case studies in 7 OCW-sectoren en ruim 50 validatiegesprekken met directies en (financiële) administraties van OCW-instellingen. Dit levert zowel voor de feitelijke als de gepercipieerde regeldruk een indicatief beeld op van de stand van zaken anno 2010 en de ontwikkelingen die zich hierin sinds 2004 hebben voorgedaan.

De uitkomsten van het onderzoek dienen als input voor gedachtevorming voor OCW om te komen tot verdere reductie van de regeldruk voor OCW-instellingen.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Monitor Kwaliteitsagenda VO 2010

In juni 2008 is door het kabinet de Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs 'Onderwijs met ambitie' gelanceerd. Met deze agenda zijn zes beleidsprioriteiten vastgesteld om de sector voortgezet onderwijs kwalitatief te verbeteren. Om scholen financieel te ondersteunen bij het werken aan de beleidsprioriteiten is de Regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs opgesteld.

ECORYS heeft voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de Tweede meting Monitor Regeling Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs uitgevoerd. Het onderzoek bestond uit een telefonische enquête onder 203 schoolleiders uit het voortgezet onderwijs, een internetenquête onder medezeggenschapsraden (personeels-, ouder- en leerlinggeleding), verdiepende interviews met schoolleiders en een analyse van de jaarverslagen van scholen in het voortgezet onderwijs. Onderdeel van de regeling was dat scholen in het jaarverslag de besteding van de middelen moesten verantwoorden. De wijze waarop scholen dit zouden doen, was in het kader van het beperken van de administratieve last vrijgegeven. In de analyse is nagegaan of de gekozen verantwoording via het jaarverslag een effectief instrument is.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Audit landelijk platform beroepen in het onderwijs

In maart 2005 is het Landelijk Platform voor de Beroepen in het Onderwijs (LPBO) door de minister van OCW ingesteld. Het LPBO kreeg als taken:

- vaststellen van de te onderscheiden onderwijsberoepen, bijbehorende competentieprofielen en voor welke onderwijsberoepen of werkzaamheden bekwaamheidseisen moeten worden opgesteld;
- op verzoek van de minister bij voorrang uitspraken doen over actuele onderwerpen m.b.t. de onderwijsberoepen, competentieprofielen en bekwaamheidseisen; en
- periodiek de werking van de bekwaamheidseisen laten beoordelen en ten minste één keer per zes jaar vaststellen of herijking nodig is.

Na vier jaar moest het LPBO worden geëvalueerd. ECORYS is door het ministerie van OCW gevraagd in kaart te brengen welke rol het LPBO volgens betrokkenen uit het onderwijsveld heeft gespeeld en nu nog speelt bij het uitvoeren van de genoemde taken. Hierbij is gekeken naar de taakuitvoering door en de positie van het LPBO. Ook is de waardering voor de producten (adviezen) van het LPBO en het draagvlak onder de loep genomen.

Het onderzoek bestond naast desk research, voornamelijk uit interviews met vertegenwoordigers van intermediaire organisaties, zoals beroepsgroepen, werkgeversverenigingen, vakbonden en koepelorganisaties, en interviews met (leraren)opleidingen en docenten. Ook heeft een enquête

onder 1.163 leraren plaatsgevonden over het LPBO, waarin respondenten is gevraagd naar hun bekendheid met en mening over het LPBO.

Opdrachtgever: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2008-2009

Effecten oriëntatieperiode competentiegerichte leerweg

Op verzoek van ROC Zadkine heeft ECORYS onderzoek uitgevoerd naar het effect van de oriëntatiefase op het beroepsbeeld. Het onderzoek is uitgevoerd bij zes competentiegerichte opleidingen van het opleidingscentrum Administratie, Beveiliging en ICT (OC ABI), namelijk Administratief medewerker niveau 2, Directiesecretaresse / managementassistent niveau 4, Medewerker marketing en communicatie niveau 4, Administratieve beroepen niveau 3/4, Medewerker vrede en veiligheid niveau 2 en ICT beheer niveau 4. Dit onderzoek brengt de verschillende aanpakken in kaart en geeft aan welke aanpakken werken voor het bereiken van verschillende subdoelen van de oriëntatieperiodes. Hiervoor is gekeken naar het effect dat onderdelen van de oriëntatiefase hebben op het beroepsbeeld, de studiemotivatie en de potentiële uitval van deelnemers.

Opdrachtgever: ROC Zadkine.

Peer reviews Mutual Learning Programme 2008

In het kader van het Europese uitwisselingsprogramma van leerervaringen met betrekking tot de Europese werkgelegenheidsstrategie, is de positie van Nederland besproken met betrekking tot beroepsonderwijs voor werkzoekenden aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Centraal stond de reactie vanuit het Nederlandse perspectief op het Ierse programma "Individual Learner Plan". Vanuit de Nederlandse context lijkt de intensieve Ierse aanpak waarbij de cliënt intensief begeleid wordt bij scholing en werk, weinig overdrachtsmogelijkheden in zich te hebben. Dit heeft vooral te maken met een verschil in verantwoordelijkheidsverdeling voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt tussen Nederland en Ierland en een andere plaats van het beroepsonderwijs in het re-integratiebeleid.

Op een Seminar in Dublin (8 - 9 mei 2008) is een paper gepresenteerd.

Opdrachtgever: ÖSB Consulting GmbH.

Best practices in cooperation programmes EU/US and EU/Canada

ECORYS heeft onderzoek gedaan naar goede praktijkvoorbeelden in de samenwerkingsprogramma's tussen hoger onderwijsinstellingen in de EU en de VS, Canada, Japan, Nieuw-Zeeland en Australië. De aanpak heeft bestaan uit analyse van projectdossiers, internetenquête onder projectbetrokkenen en veldstudies van projecten. Het project is afgesloten met een door ECORYS samengestelde Engelstalige brochure en een website met alle voorbeelden die gehost wordt door de Europese Commissie. De brochure is te downloaden via:

http://ec.europa.eu/education/external-relation-programmes/doc/goodpractices_en.pdf

Opdrachtgever: Europese Commissie, DG EAC.

2006-2008

Europese Unie - Eindevaluatie van het Leonardo da Vinci II Programma (2000-2006)

Evaluatiestudie van het Leonardo da Vinci II Programma in de periode 2000-2006. De evaluatie heeft zich met name gericht op de interventie logica, relevantie, coherentie en complementariteit, effectiviteit, efficiency, impact, duurzaamheid en disseminatie en exploitatie van de programma-activiteiten in de periode 2000-2006. Voor de uitvoering van de evaluatie is gebruik gemaakt van desk research, interviews met betrokkenen (zowel projectcoördinatoren als vertegenwoordigers van de Nationale Agentschappen) in een selectie van landen, en internetenquêtes onder coördinatoren

en projectpartners. De studie heeft geresulteerd in een omvattend rapport met conclusies en aanbevelingen voor het Leven Lang Leren Programma.

Opdrachtgever: Europese Commissie, DG Onderwijs en Cultuur.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas